Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

Nr. 276 Luni 10 Octombrie 1938
14 Pagini

ABONAMENTE
IN ŢARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAŢIUNII" SIBIIU

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN TARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. şi UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ şi UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR
ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Din racilele noastre

Cele mai multe dintre popoarele lumii au ceeace se chiamă conştiinţa tragică a existenţei.

Condiţiile exterioare de viaţă, lupta cu natura rebelă şi sgârcită, împrejurările istorice nefavorabile, se resfrâng în sufletele lor într'un sentiment colectiv de durere şi de amărăciune, care cu timpul apare ca o a doua natură a omului.

E o suferinţă de care toată lumea îşi dă seama, pe care toţi o trăiesc lucid şi tragic. Se înţelege că psihologia aceasta exercită o influenţă covârşitoare asupra temperamentului şi mentalităţii popoarelor respective. Ele devin dure şi sobre. Destinul lor le nemulţumeşte. De aceea, luptă pentru schimbarea lui şi lupta le fortifică. Este o constatare bine verificată că neamurile cele mai tari, cu stadiul de cultură şi de civilizaţie cel mai ridicat, sunt cele cu o viaţă mai grea. Ele ştiu cât preţueşte timpul şi-l valorifică în consecinţă. Apreciază valoarea lucrurilor, a banului, îşi raţionalizează munca, se străduesc să descopere mijloace noi pentru înlesnirea vieţii, îşi organizează traiul în comun pe erarhia valorilor, a muncii şi înrâurirea binefăcătoare a acestor factori asupra structurii lăuntrice a lor nu întârzie să se arate: popoarele cari au conştiinţa tragică a existenţei au şi o ordine morală severă.

Noi suntem sau ar trebui să fim dintre cele mai fericite naţii ale lumii. Pământul ţării noastre e bogat şi darnic. Din inima lui ţâşnesc izvoare nesecate. Petrolul, aurul, fierul, sarea, cărbunele ni le oferă în cantităţi enorme. Pădurile şi carierele ne dau material de construcţie, berechet. Apele, peşte după pofta inimii. Ar putea să ne dea ele şi energia electrică, dac' am vrea...

Nu e o vorbă goală: România este una dintre cele mai nogate ţări din lume.

E acesta un bine? Da şi nu.

Faptul că natura ne-a dăruit cu atâtea comori, faptul că am avut la îndemână orice lucru pe care l-am dorit, a fost interpretat de poporul nostru ca o dispensă de efort, ca un privilegiu dela destin. Abondenţa elementelor naturale ne-a făcut să credem că putem trăi fără multă bătae de cap şi că totul e aranjat asa fel ca să ducem o viaţă mai uşoară. Astfel, scumpii nostri ţărani se mulţumesc să sgârie oarecum pământul, să arunce sămânţa în el şi să aştepte. Ei ştiu că, la vară, dacă o mai da Dumnezeu şi un an plointe, vor avea pâinea şi mămăliga cea de toate zilele în mod sigur. Şi mentalitatea aceasta o găsim chiar la stat. Statul nostru desigur, ca să nu se obosească prea mult, şi-a concesionat aproape toate bogăţiile exploatatorilor străini. Sub pretextul stupid că i-au lipsit întotdeauna capitalurile de investiţie, decenii întregi el s'a mulţumit să tae cupoane ca rentierii, să încaseze uşor şi să risipească şi mai uşor.

Dacă nu am avut un cult al muncii, nu am avut nici educaţia economiei. Olteanul nostru mărturiseşte adevărul acesta usturător într'un cântec haiducesc, de o frumuseţe şi de o fineţe satirică rare:

...Cinci câştig.
Şapte mănânc,
Ce rămâne, — la chimir....

Trebue să ne schimbăm radical această mentalitate. Vremurile sunt prea serioase, ca să ne mai mulţumim cu uşoara morală a cântecului; prea tragice ca să ne mai lălăim în vechea beatitudine.

Să începem a pune ordine în timpul şi în punga noastră. Să începem cu retezarea vechilor racile din administraţie. Sunt atâtea. Sunt acele cheltueli pe de geaba dela capitolul aşa ziselor ore suplimentare, al aşa ziselor puncte grele, cheltueli de reprezentare, apuntamente, etc. etc.

Acestea sunt o tristă moştenire a trecutului pe care trebue s'o repudiem neîntârziat.

Vrem înnoiri? Să începem cu năravurile. Şi să muncim mai serios şi mai cu durere de ţara aceasta. Să fim mai sobri, mai economi.

Aci e o mare parte din secretul mai binelui pe care îl vrem.

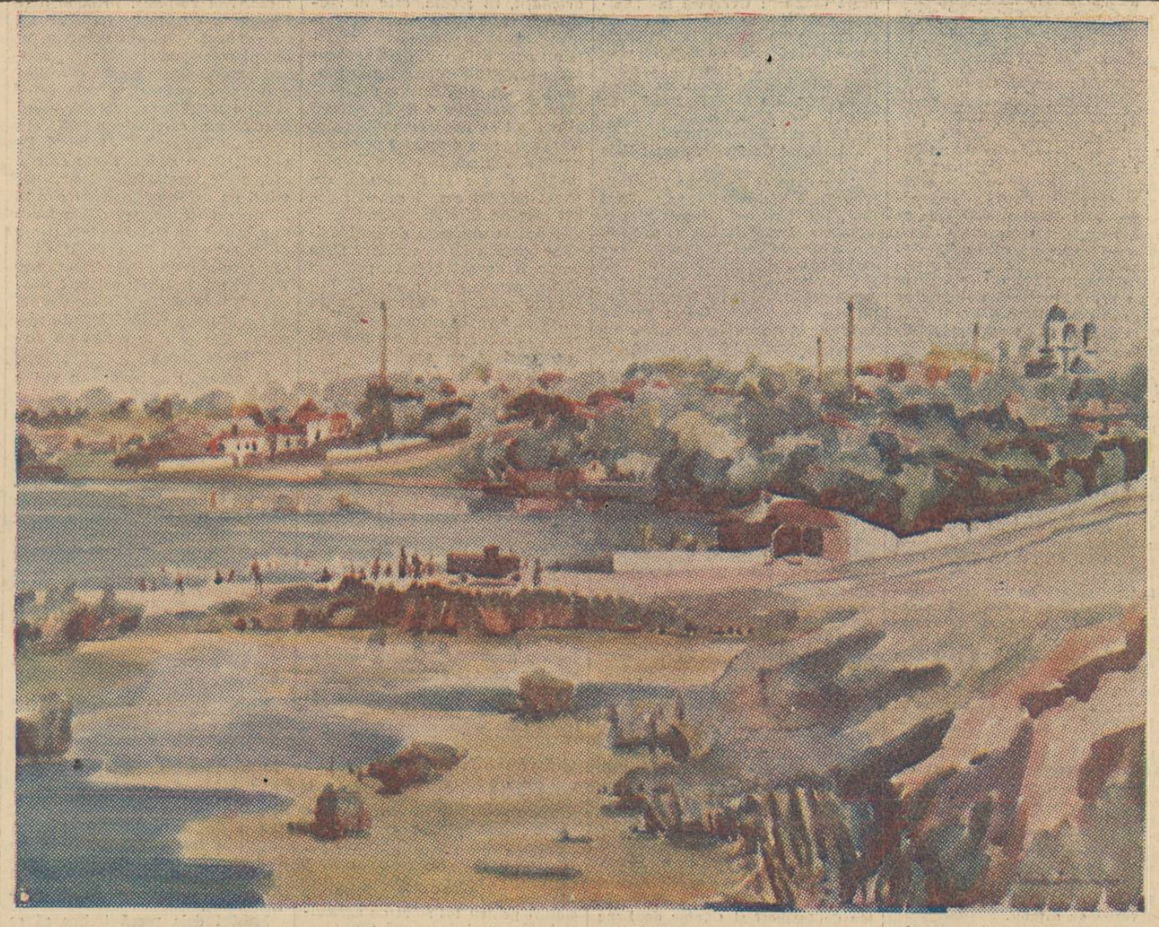

BUCUREŞTI — FUNDENI

MIRON CONSTANTINESCU

„GARANŢII"

In şedinţa de Miercurea trecută a Camerei Lorzilor, la întrebarea lordului Robert Cecil dacă garanţia britanică ar intra în vigoare în cazul unei invaziuni a teritoriului cehoslovac comisă de Ungaria, lordul Stanhope, în numele guvernului britanic, a răspuns:

— „Desigur, dacă ar fi vorba de o agresiune neprovocată".

Nu ştim ce efect va avea această declaraţie a guvernului britanic la Budapesta. Presupunem că el va fi de natură să confirme autoritatea pe care trebue s'o aibă cuvântul Imperiului britanic.

Ne întrebăm însă, cu scepticism, dacă pentru opinia publică cehoslovacă, declaraţia pronunţată în Camera Lorzilor va putea constitui un îndemn la încredere pentru viitor în ce priveşte securitatea teritoriului statului cehoslovac.

Tragica experienţă făcută de poporul cehoslovac justifică chiar o prudenţă exagerată faţă de garanţiile noui ce i se promit pentru viitor. El e în drept să se întrebe dacă asemenea garanţii, cari se prezintă astăzi în condiţii politice şi strategice cu totul inferioare celor de mai înainte, când Cehoslovacia avea fortificaţii puternice şi putea pune pe picior de apărare o armată de peste un milion şi jumătate de oameni viteji şi bine înarmaţi, vor fi executate pentru apărarea unei ţări condamnată, tocmai prin nerespectarea unor angajamente internaţionale precise, la un potenţial militar cu totul redus.

Nu e în gândul nostru să micşorăm valoarea declaraţiei lordului Stanhope. Am fi însă în dezacord cu sentimentul general dacă am încerca să o prezentăm ca o chezăşie în care statul cehoslovac trebue să aibă o nelimitată încredere.

Trebue să se recunoască, — şi desigur faptul e regretabil, — că aşa cum s'au desfăşurat evenimentele, încrederea, mai ales a statelor mici şi mijlocii, în garanţiile internaţionale, a slăbit profund.

E adevărat că Marea Britanie nu avea obligaţiuni directe faţă de Cehoslovacia. Nici un angajament bilateral nu exista între ac[illegible] două ţări. Dar nu e mai puţin adevărat că Marea Britanie e membră a Societăţii Naţiunilor ca şi Cehoslovacia şi că nimeni mai mult ca Marea Britanie n'a susţinut imperativul obligaţiilor prevăzute în pactul genevez.

Dovadă, tulburarea economică şi politică provocată în Europa cu prilejul aplicării articolului 16 din pact, în conflictul italo-etiopian. Ori, în acelaş pact există şi articolul 10 care obligă pe toţi membrii Societăţii Naţiunilor să respecte şi să menţină contra ori cărei agresiuni exterioare integritatea teritorială şi independenţa politică a tuturor membrilor societăţii.

Obligaţii deci existau, în afară de orice act bilateral anglo-cehoslovac. Desigur nimeni nu mai avea, în ultimul timp mai ales, naivitatea să creadă în valoarea obligaţiilor ce decurg din pactul Societăţii Naţiunilor. Dar tocmai această neîncredere a fost accentuată şi justificată în urma modului cum s'a desfăşurat tragedia cehoslovacă.

In ce ne priveşte rămânem în credinţa că atât morala cât şi dreptul internaţional impun respectul angajamentelor internaţionale. Socotim că, în general, coexistenţa pacinică a diferitelor naţiuni ar deveni imposibilă, dacă obligaţiile reciproce ar deveni petece de hârtie.

Din punctul de vedere al securităţei însă, rămânem, cel puţin pentru moment, sceptici în faţa declaraţiilor de garanţie de orice natură ar fi ele. Va trebui ca o întreagă acţiune internaţională să fie coroborată pe viitor cu asemenea declaraţiuni, pentru ca ele să-şi recucerească valoarea lor morală şi încrederea opiniei publice. Până atunci se impune fiecărui stat, ca un imperativ categoric, să-şi întemeieze securitatea pe propriile lui forţe.

Accident de avion în jud. Botoşani

Aviatorii au scăpat cu răni uşoare

Botoşani, 7 Octombrie

Un accident de avion s'a înregistrat Vineri către seară în jud. Botoşani. Avionul „Set"-120, aparţinând flotilei 1 de aviaţie Iaşi, pilotat de adjutantul Titus Corfan şi având la bord ca observator pe subiocotenentul Gh. Popescu, sburând în misiune deasupra câmpului de manevre din jurul comunei Hlipiceni, la o înălţime de circa 30 m. la un moment dat a avut o pană la motor, care a încetat brusc. Avionul a prins a scobori în vrile cu o viteză vertiginoasă spre pământ de care isbindu-se s'a sfărâmat într'un zgomot infernal. Aviatorii, ca prin minune, au scăpat cu răni uşoare fiind aruncaţi din carlingă la câtiva metri depărtare de locul accidentului.

Au sosit imediat echipele sanitare ale trupelor aflate în manevre, dând celor doi sburători ajutoarele necesare. A fost anunţată flotila din Iaşi, care urmează a trimite un delegat pentru facerea cuvenitei anchete.

Coloana lui Traian şi monumentul regelui Victor Emanuel din Roma

Victimele catastrofei miniere din Japonia

Tokio, 7 (Rador).— **Galeriile minei Yubari din districtul Hokkaido, unde s'a produs eri o explozie de gaze, se găsesc**

In fundul minei mai sunt încă 104 muncitori.

la o adâncime de peste 2.000 de metri.

Cele 16 echipe de salvare, alcătuite din câte 20 de oameni, lucrează fără întrerupere pentru scoaterea la suprafaţă a celor îngropaţi în mină.

Au fost scoşi până acum din măruntaele pământului 149 mineri teferi, 28 răniţi şi 47 cadavre.

———xxx❖xxx———

D. Beneş a plecat în Elveţia

Praga, 7 (Rador). — D. Beneş, fostul preşedinte al republicei Cehoslovaciei, a plecat în Elveţia.

———xx⊙●⊙xx———

Baronul Rotschild va fi pus în libertate

SERVICIUL SPECIAL AL „UNIVERSULUI"

Londra, 7 (Radio-Central). — *„Daily Telegraph" anunţă din Viena că baronul Louis Rotschild va fi liberat zilele acestea contra sumei de 300 milioane lei, la cât se evaluiază paguba suferită de banca „Credit-Anstalt" pe vremea când Rotschild a fost unul din conducătorii acestei bănci.*

SCRISORI DIN LONDRA

Retragerea d-lui Duff Cooper

de AUGUR

Londra, Octombrie

Demisia d-lui Duff Cooper, primul lord al amiralităţii, este oficială. D. Cooper se retrage pentrucă dezaprobă cu totul politica d-lui Neville Chamberlain. Cu alte cuvinte, d. Cooper doreşte să vadă aplicându-se forţa împotriva Germaniei. D-sa socoteşte părăsirea Cehoslovaciei ruşinoasă şi prevede, într'un viitor foarte apropiat, o nouă ameninţare adusă securităţii Marei Britanii.

Din capul locului, trebue să spunem că de câtva timp relaţiile dintre d. Duff Cooper şi primul ministru au lăsat de dorit. Dacă războiul european ar fi izbucnit, d. Neville Chamberlain ar fi alcătuit un guvern de uniune naţională.

Credem că suntem în nota adevărului, afirmând că d. Cooper n'ar fi figurat printre noui miniştri. Aceasta nu înseamnă că nu-i dăm dreptate în privinţa ideilor pe care le are despre situaţia internaţională. Un bărbat politic are dreptul să aibă o părere proprie, cu condiţia să părăsească ministerul, când conştiinţa lui nu-i permite să împărtăşească răspunderea pentru politica guvernului său. Cât despre poziţia personală a d-lui Neville Chamberlain, aceasta este atât de solidă acum, încât o demisie ca aceea a d-lui Cooper nu-i poate vătăma de loc.

Personal, cunoscând amănuntele situaţiei, socotim că politica urmată de d. Chamberlain este cea bună. Vom lăsa să treacă câtva timp înainte de a spune motivele cari au făcut să se prefere soluţia paşnică, soluţiei brutale. Vom spune numai că examinând elementele situaţiei, ajungem la o concluzie inevitabilă, care absolvă pe d. Chamberlain de acuzarea că n'a slujit interesele Marei Britanii şi ale democraţiei.

Vom mai spune. Adversarii primului ministru afirmă că formula adoptată la München reprezintă o capitulare a puterilor înţelegerii anglo-franceze în faţa lui Hitler. Evident, dacă porneşti dela ideea că un război general în Europa trebuie să se termine în cele din urmă prin înfrângerea Germaniei, aranjamentul dela München reprezintă o înfrângere. Dar în 1914 Germanii au pornit la război, convinşi că vor avea o victorie sigură. Adversarii lor din 1938, făcând acelaş calcul optimist, nu se expuneau oare la o decepţie asemănătoare aceleia care a surprins pe germani în 1918?

Să nu uităm deasemenea că Cehoslovacia a acceptat planul Marei Britanii şi al Franţei, a cărui idee fundamentală era cedarea regiunii sudete către Germania. Nu mai rămânea după aceea decât o ceartă în privinţa metodei ce trebuia aplicată pentru executarea planului. Merita oare ca Europa întreagă să fie cufundată în sânge, spre a ajunge în cele din urmă, după o luptă fără cruţare, la acelaş rezultat de a reda Reichului pe germanii sudeţi? In tot cazul, d. Chamberlain n'a crezut necesar să facă aceasta şi naţiunea întreagă l-a aprobat fără restricţie.

Firesţe, firea oamenilor nu se

(Continuare in pagina 2-a)

Insemnări

Relativitate şi certitudine

Sinistra perspectivă a războiului, — viziunea unui nou măcel general, — a cutremurat adânc şi a înfiorat din nou cugetul unei omeniri încă nedeplin desmeticite de ceeace a fost acum douăzeci şi ceva de ani.

Niciodată marea massă n'a fost atât de interesată, ca azi, la citirea telegramelor externe. Şi exoticele nume ale corifeilor politicii mondiale circulă, în mod curent, (fireşte, greşit pronunţate), făcând ca mulţimea, pe temeiul unei judecăţi totdeauna sintetice, să se situeze în două tabere distincte.

Prima vox populi: E bine că s'a evitat războiul, chiar cu jertfe, dureroase, dar limitate şi nesângeroase... Fiindcă, altfel, ar fi fost prăpădul lumii... Bravo, Chamberlain!

Secunda vox populi: S'a săvârşit o crimă cu biata Cehoslovacie... Cu mâna'n gât, a fost silită să se sinucidă! Unde mai e garanţia libertăţii ţărilor mici? Bravo, Churchil!

Interese, — mărturisite sau nu, — şi considerente de umanitarism deoparte şi de demnitate de cealaltă, fac ca oamenii să se alăture, — după fire şi după împrejurare, — uneia sau celeilalte tabere, sau chiar fiecăreia din ele, pe rând...

Se plăsmuieşte, de un grup sau de celalt, visul seducător al unei vieţi în pace, a tuturor neamurilor, si al unei apropiate înfrăţiri, sau teoria apărării, până la ultima picătură de sânge, a hotarului câştigat cu sânge...

Vai! relativitate a judecăţii omeneşti, care, dela străvechiul Heraclit şi până la ultramodernul Einstein, te dovedeşti la temelia gândurilor şi acţiunilor noastre... Deasupra ta, stă, — imuabilă, — o certitudine: Aceea a morţii, în amarnice dureri, sfârtecaţi şi arşi de toate focurile, a milioane de tineri, din cari n'au mai rămas umeori nici scheletele.

Ce vor fi zicând, azi, aceştia?...

Fiindcă aceştia n'au murit pentru o relativitate, ci cu totul pentru altceva. Iar sfânta jertfă a vieţii lor nu trebuie şi nu poate să rămână zadarnică! *M. Negru*

Cu pluta pe Bistriţa

———xXx⊙●⊙xXx———

In curtea unei şcoale s'a aruncat dinamită

Lugoj, 6 Oct.

Indivizi necunoscuţi au aruncat în curtea şcoalei primare din comuna Curtea, o bucată de dinamită, care a explodat.

Din fericire explozia n'a făcut victime, dar a produs stricăciuni imobilului şcoalei.

Se fac cercetări pentru identificarea autorilor şi pentru a stabili motivul acestei isprăvi care ar fi putut să aibă urmări foarte grave.

Cancelarul Hitler (x) la dejun pe câmp, în apropiere de Eger

PENTRU ŞCOALA ROMÂNEASCĂ

Şcoala, sclava politicii

de N. I. HERESCU
Profesor la Universitatea din Bucureşti

De câteva zile, şcoalele şi-au deschis porţile pentru un nou an şcolar, iar peste alte câteva, rezultatele unei noui sesiuni de bacalaureat vor aduce iarăşi în actualitate o serie de probleme legate de învăţământ: prilej nemerit spre a împărtăşi câteva gânduri asupra activităţii şcolare, mai ales că nu vor lipsi, desigur, nici de data aceasta, cum n'au lipsit nici în alte rânduri, polemicile în jurul rezultatelor „dezastruoase" dela examenul de bacalaureat.

Prilej cu atât mai nemerit cu cât e întâiul an când şcoala începe sub un minister care nu aparţine unui partid politic. A fi încercat să spui altădată, anumite adevăruri, ar fi fost trudă zadarnică. Astăzi însă şcoala are ocazia fericită de a se elibera din robia pe care i-o impuseseră, în trecut, unele practici ale regimurilor politice.

E incontestabil că nicăeri, mai mult ca în şcoală, perspectiva descătuşării de politică nu poate fi privită mai cu entuziasm. Fiindcă şcoala noastră n'a mers totdeauna bine, deşi departamentul instrucţiei publice a avut parte, mai totdeauna, de conducători de mâna întâia: e deajuns să parcurgă cineva lista cu miniştrii de instrucţie de după război, pentru a întâlni numele cele mai proeminente ale culturii româneşti. Unii dintre ei au fost adevăraţi fanatici ai şcoalei, cum este cazul d-rului Angelescu. Dar toţi aceşti conducători succesivi au fost împiedicaţi de a-şi îndeplini gândurile şi programul de către partidele politice cărora aparţineau. Bunele lor intenţii n'au putut fi astfel urmate de rezultate corespunzătoare. Rareori tirania cluburilor a avut efecte mai triste, mai dezolante...

A prezenta şcoala sub culori întunecate nu constitue o exagerare. Decăderea şcoalei o dovedesc, în fiecare zi, simptome tot mai îngrijorătoare, asupra semnificaţiei cărora nu mai poate rămânea nici o îndoială. Rezultatele examenelor de bacalaureat, de două ori pe an; rezultatele examenelor de capacitate pentru profesorii secundari, la doui ani odată, amintesc, periodic, şi profesorilor şi părinţilor şi miniştrilor de instrucţie, că în şcoalele de toate gradele se învaţă din ce în ce mai puţin, deşi se promovează din ce în ce mai mult. Când însă în şcoală nu se mai face carte, serioasă şi severă, atunci, în chip fatal, copiii se apucă de alte îndeletniciri. Am putut avea, deaceia, elevi de liceu care fură şi ucid (cazul asasinilor lui Eusebie Popovici); studenţi care îşi căsăpesc proprii părinţi, pentru a-i jefui (cazul Sile Constantinescu); tineri care se sinucid, desgustaţi de viaţă, cu o linişte şi o hotărâre demne de fapte mai mărete: deschideţi ziarele, şi cronica lor judiciară vă va da, în fiecare zi, prilejuri de îngrijorare şi de amărăciune.

Trebue să recunoaştem îndată că şcoala nu e singura vinovată de această sumbră stare de lucruri. Răspunzătoare în chip solidar este societatea. Am fost totdeauna convins, am spus-o şi în alte ocazii: fiecare societate are şcoala pe care o merită. Societatea modelează şcoala după chipul şi asemănarea sa.

Şi mi se pare că decăderea şcoalei se datorează aceleiaşi cauze care a zguduit din temelii societatea românească: politica, nu concepută, aşa cum s'ar cuveni, ca o nobilă activitate, ci în înţelesul ei cel mai urât. Adică în înţelesul de incorectitudine şi demagogie. Incorectitudine şi demagogie în societate, incorectitudine şi demagogie în şcoală.

Să începem cu prima.

Incorectitudinea s'a manifestat până acum, în şcoala românească, pe o scară foarte întinsă şi în formele cele mai variate: dela felul cum se numeau, se detaşau şi se transferau profesorii, până

(Continuare in pagina 2-a)